

GRABITATEA, MATERIAREN BEREZITASUN EXISTENTZIALA DA

1.- Materialista izan gabe baina perspektiba materiala edukiz erraten ahal da kosmos materiala etengabeko igarotzea dela, kosmos horren barruan dagoen guztiarena. Eta, hain zuzen ere, teoriak (kontenplazioak grekeraz) ezin unibertsal bihurtu daitezke gustura, mugimenduan dagoen materia diferenteen arteko erlazioak dira, beti imaginatu daitezke teoria hobeak (horregatik ezin daiteke inondik inora igarotzeari adjetiborik erantsi, aldaketa ez da beti honela edo horrela, ez dakigu hainbeste). Hori berori ondorioztatzen da gaur egun afirmatzen denean ezinezkoa dela indukzio perfekturik, oso zehaztasun handiak lortzen badira ere. Definizio hobeak ikasteko ikerbidea ere infinituan amaitzen da, eta hori beti aurrera bagoaz, atzerakadak posibleak badirelako. Beraz, kosmos materialean intelektodunen teoriak ere igaro egiten dira, dena. Ahaztu ere ahazten ahal dira, edo galdu ere. Eta hori demostratu daiteke baita ere erranez unibertsaltasuna fijo dela, hau da, ez dela kosmos honetakoa, Platonen formak bezala. Beraz, ezagutza unibertsala ez da topatzen kosmos material honetan. Eta horretaz teorizatzea misterio batez teorizatzea da, eta konkluitzen badugu esistentea dela asko egin dugu. Jainkoaren jakinduriaren barruan legoke, diot nik. Guk ezin dugu igarotzea den kosmos materiala ezer unibertsal bihurtu gustura geratuz.

Baina gu kosmos formalean soilik bizi gaitezke. Ezagutzen duguna formalizatua ezagutzen dugu. Eta Aristotelesi jarraituz formalizatzearen ostean baditugu unibertsal bihurtzen gure

teoria batzuk (umeendako izaten ahal diren ariketetan), eta badaude unibertsalak, formak, eta badugu zientzia, oso aurreratu zenbaitetan gaur egun (Goethek zioen moduan, zeruraino ere). Hala ere unibertsaltasuna (ezagutza unibertsala) eskapatzen zaigu, eta, ondorioz, ez dugu, adibidez, a priori asmatzen gure teoretatik. Ez gara gauza juizio sintetikoak a priori egiteko, guztiz ezinezkoa zaigu eta ez gara iristen arrazoi garbira, unibertsaltasunera. Hori Kanten teoria izan zen. Baina mugak ditugun arren bada kontsideratzeko modukoa aurrerapena, iragan egiten den arren. Eta banoa da gure admirazioa progreso materialaren aurrean, batez ere materialista huts bagera, ateoak. Fededunak izanik, ostera, admiratzen ahal gara Jainkoaren jakinduriaz eta ezagutzaz, guri dohainen bidez ematen dizkigunak, halakoak egiteko.

A priori asmatzen zuena Jesus da, eta Harek unibertsaltasunetik hitz egiten du, eta ahala ere badu. Hori deduzitu daiteke Haren signoak analizatuz. Eta horregatik (intelektualismo moralak erakusten digu) Jesus da etikaren buru innegablea, eta gu ere, zientziaren bideetatik, filosofiaren bidetik, egiaren bide estutik, Haren baitara goaz gure kausa finala balitz bezala, eta egiazki bada. Eta Jesus (eta bidea markatzen digun Haren doktrina) da, denen buru, lehenetsi behar den Jaun bakarra, norberaren burua baino lehen dena. Kreatzailea baita. Jainkoa. Eta Berak eskua ez badigu ematen gu hondora goazelako. Oroit dadila nitaz, gutaz irakurle, juizioaren egunean.

2.- Ezagutza unibertsala irits ezina bada kosmos material honetan orduan unibertsal bihurtutako oro, igarotzean dena kosmos material honetan, hala nola grabitatearen teoria, ez da unibertsala. Beraz, bada posible hori ikertzea eta gobernatzea. Oso gaitza izan arren.

3.- Egiari hur eman nahi badiot haxe ere esan behar dut, ezen oso inportantea iruditzen baitzait nire psikopatologia ere aztertzea, ez dadila izan traba nire inbestigazioaren egiari bu-

ruzkoan, ez dezala trabatu nire ikerketa. Larri gaixotuz gero inkapazidatea eman diezazuke seguridade sozialak, eta ondoren pentsio txiki bat eman. Baina hori heriotza ez bada, aktibidadeak edukitzen ahal dira, bizi oziosoa egiten ez bada, jakina. Nire kasua da. Ez zaie batere ardura zer egiten dudan, aurretik epaitua nago. Nik pentsatu dut hau: nire gaixoa igarri egingo da (hori ere ikertzen baitut konprenitzearren eta osatzearren, beti egiaren bila, argiago erratearren egia), nire gaixoa igarri egingo da, bai, baina nire ekarpena, baldin badut, ni saiatzen naiz dudan denbora aprobetxatzen, ere bai, nire gaixoa ikertzen egindako aurrerapenak ere. Zerbait positiboa ateratzen ahal dut gaixoa izan arren (zerbait positiboagoa gaixotasuna ulertzera iristen banaiz ere, eta psikoanalista izan nahi zuen medikua naiz). Beraz, aurrera publikatzen didaten karmelitekin. Hemen Jesusek errana aplikatzen ahal dut: medikua osa ezak heuk hire burua. Ataka ederrean jartzen nau nire Maisuak, pensatzen dut etsita, irribarrea ateratzen zaidala. Aurrerapenak egingo baititut.

Eta sartu naiz aspaldiko bokazio batetik: nire euskara maintean filosofia lantzea karrera diziplinatuan, amaitu ez badut ere. Purismoak ito eta hiltzen duelakoan hizkuntza, euskara batuaren alde egiten dut, purismoaren aztarnak borratuz, baina ortografia akademiak teorizatzen duen moduan hemendik aurrera, eta hola bidaltzen ditut nire lanak Karmel aldizkarira (telefonoz halaxe geratu ginen). Eta filosofiako karrera erdi amaiturik nire filosofia kristaua lantzen dut ahalik eta argien. Aurrera, esaten diot neure buruari. Egia maiuskulaz da nire helburua, nire kausa finala.

Epai nazatela, epai nazala Jesusek (eta epaituko nau azken egunean, eta beldurra diot betirako baita haren kondenazioa, baina beldur gozoa da). Etsaien epaia ezaguna zait. Ni ez naiz diagnostiko bat, gutxiago oraindik Olegario Ortiz nire medizina internako katedrátiko admiratuaren bitartez dakidala medi-

kuok oso txarrak garelara diagnostikoak egiten, maiz insultoak eta humiliazioak direnean gainera mediku ez direnengandik.

Adanen konplejua duen honek bazterretik idazten duela ez du ahazten, hierarkietan baju. Eta sufrimendua badakar ere, oso perspektiba onak ematen ditu bazterrak, fedea dagoenean, ongiaren eta gaizkiaren zientzian aurrera egiteko. Baina edozein dela ere bakoitzaren lekua, hortik ere ikasten ahal da probetxuarekin zientzia printzipal horretaz. Ni ez naiz esklusibista. Nik zabaldu nahi dut neure "teoria", nire filosofía, zeina baita eskolastikoa. Filosofia kristaua, katolikoa zehazkiago.

Nik neure psikoanalisi, ikerketa psikologikoa dena, detektibezkoa ere, bukatua dut ia, eta ondorioztatua dut jaio nintze-la epoka batean noiz eskolan ez zegoen onartua ezkertia izatea, eta hor dago nire sufrikarioaren hastea, orduan sufritutako estuasunetan, hori ondorioztatua dut eta psikiatra psikoanalistari errana ere dut. Ama ere joan zen profesoreengana esatera mesedez umea bakean lagatzeko. Eta hori, nire gaixoaren kausaz teorizatua, seguritate handiaz jakinik, ez absolutuaz, nigan desolazio handia eragiten du, bizi osoa alferrik galdua!. Momentu erabakiorretan estuasun galantak.

Baina gauza onak ere badaude, eta gehienak gainera, eta dena ez da iluna, (hori psikologo bati zor diot). Nire burua hobeto, duda barik, ezagutzen dut. Nire sufrikizunak ez ziren gertatzen unibertsalki, baizik eta puntualak ziren, nik, hain txikia izanik, unibertsal bihurtzen nituen arren, hori arazo mingarri handia. Orain une gaixoak partikularizatzen ditut. Nonbait han estuasuna inguratu eta isolatu egiten dut, inflamazioa balitz bezala.

4.- Orain kristauon otoitzik inportanteena komentatu nahi dut, inspiratua sentitzen naiz.

Gure Aita esaten hasten da. Zeren kristauontzat gure Jainkoa gure Aita baita, eta Jesusek Berak erakutsi zuen nola egin behar genuen otoitz galdetu ziotenean. Taldean Aitari.

Zeruetan zerana. Izan aditza erabiltzen da euskaraz, Izaera, el ser, eta horretaz dauden teorizazio ezagunenak, Parmenides, Aristoteles, Duns Scoto. Zerua beste kosmos batean dago, hurrian dagoena gainera, inbisible guztiz zaigun arren, zientifikoki demostratu ezina (zientziakoa ezin daiteke unibertsal bihurtu), baina filosofikoki bai (Jesusek signoekin demostratu egiten du baduela ezagutza unibertsala, ahala ere badu, eta hori ez da kosmos honetan non galduak gauden erremedio barik. Jesusek fundatutako erlijio katolikoa soilik salbatzaile).

Santu izan bedi Zure izena. Konfiantzarik handiena eduki dezaguntzat, jakin arren biguna ez dela beti derrigor Haren santutasuna. Sendoa ere bada gradu maximoan, perfektuan. Eta hori bertutea da, bertute kardinala. Eta gradu gorenean bertute guzietan, izanik Bera ahalguztiduna.

Etor bedi Zure erreinua. Eta hor gure beste otoitz guztiak laburbiltzen dira. Paradisua, Jainkoaren Erresuma.

Egin bedi Zure nahia, zeruan bezala lurrean ere. Jesusek ere hori eskatu zion Bere Aitari gurutzera zihoala. Eta Moisesen pelikulan harek faraoiari honela esaten dio eszena batean: zure borondatea nire desioa da. Eta zein da Jainkoaren borondatea?, denok salbatzea. Hori badio san Tomas Aquinokoak ere, ez da abade moderno batzuen obsesioa beraz, gertatzen da gure esku dagoela borondate hori tratatzea edo erraztea, eta Jesusek esaten digu hobe dugula erraztea, eta Biblian irakurria dut hor nonbait ezen bakoitzari emango zaiola eskatzen duena. Eta el Cid Campeador famatuaren poeman honela dio pasarte batean: que buen vasallo si hubiera buen señor. Mundu honetan bai morroia eta baita jauna ere gaiztoak dira, eta denetarako alternatibak sortzen dira politikan, jakina denez (eta kultura orientalean badira deskribatzen iraultzak ere, hori baita gaiztoena kulturetan, horregatik erraz ulertzen da hori). Baina baita ere bada egia nola kultura orientalean filo-

sofia, zientziak eta arteak, formazio profesionala eta unibertsidadeak, garatu direla eta jarraitzen dutela garatzen parekorik gabe (nolabait gaizkiaren problemari irtenbideak bilatzearren, jakitearren). Eta Jesusek dio gaixoez behar dutela osatzea, hortik, diot nik, kultura orientalean izatea errebelazioa. Baina gure Aita santua da denen buru, eta Jaun ona da, (“di papa dimelo donde esta el buen Dios”, Jose Guardiolaren txikitako kantua) beraz, ez dago inolako problemarik, logika garbian, gu, nahi badugu, libreki haren zerbitzariak izan gaitzen. Joe-rarik aristokratikoena, harrokeria ez dena eta bai ezagutzea, edukita ere (zerbitzari izatea orbana balitz bezala, umiliazio handia). Argia da, kasu honetan, gure erabakia. Zerbitzariak izatea, umiliatuak. Gure egia azeptatzea. Obreroak gara.

Emaiguzu gaur egun hontako ogia. Hor ekonomia jartzen du Jesusek lehen planoan. Marxek baino azkoz lehenago. Eta nik ere lehen planoan ipintzen dut. Sexua baino lehen (aitatu ere ez da egiten otoitz printzipal honetan, agian Hasiera liburuan badu Jainkoak esaten ez dela ona gizona bakarrik egotea; eta guk ere beti Jesusi jarraituz gure Aita esaten dugu eta ez nire Aita).

Barkatu gure ofentsak, guk ere ofenditzen gaituztenei barkatzen diegunez gero. Eta hemen barkamena kristauon fedearen esentzian ere jartzen da, eta guk barkatzen dugun neurrian barkatuak izango gara. Begira zein inportantea den gure salbaziorako barkatzen ikastea eta praktikatzea.

Eta ez gaitzazu utzi tentaldian erortzen. Mundua, deabrua eta haragia, arimaren etsaiak omen dira. Eta arima da geratzen zaigun azken gotorlekua salbatuak izan gaitzen, eta beldurra arima ere kondenatzen ahal duenari eduki behar diogu.

Baina atera gaitzazu gaitzetik. Eta gaitzetik atereak garenean ongiari buruz zuzenduak gara. Ongiaren eta gaizkiaren zientzia fundamentala mundu honetan, kosmos honetan, ikas-

ten ari garena. Sokratesen intelektualismo morala aurrerapen handia izan da zientzia basiko horretan.

Amen. Hala izan bedi, hori diogu amaitzeko gure otoitzik inportanteena.

Hori da errezatzean esan behar duguna. Jesusek erakutsitako otoitza, hau da, printzipalena.

6.- Bueltatu nadila izenburuaren gaira. Astrofisika. Newtoni esker ohituta gaude unibertsoa teorizatzeraz grabitatearen legeen arabera. Baina ohartzen bagara ezinezkoa da dena grabitatearen arabera izan. Badaude indar grabitazioaletatik aparte halako indar estensiboak, eta gure egunetako unibertsoa ekilibrio estable eta dinamikoa da bi indar horien artekoa.

Unibertsoan, kosmos honetan, badira deskubritu zulo beltzak, sua eta argia ere erakartzen dutenak, eta omen dira materia kontzentrazio ikaragarriak, baina indar estensiboek eragiten dute horien eztanda, galaxia berriak eta sistema planetario berriak sortzen direla. Eta hortara omen da unibertso honen, kosmos honen, historia gertatzen.

Gero nanofisikara itzultzen bagara, elektroiak ikasiko ditugu giratzen nukleo baten orbitan, eta hori, hori da nire teoria, ez da gertatzen soilik grabitazioagatik, halako indar estensiboak ere badaude oreka estable bat ematen dietena halako atomoei.

Eta halako kosmos estable batean, eta bisiblean, formalean, soilik bizi gaitezke. Eta hutsune ikaragarriak daude gure konposizio materialean. Gehiena hutsa da.

Ezin daiteke dena grabitazioa izan, hori da nire teoria. Eta hauxe diot, grabitatea materiaren berezitasun esistentziala dela, kuantifikatzaile partikularra oso maiztua, baina ez inondik inora fenomeno unibertsoala. Eta guzti hori ikertu eta estudiatu beharko litzateke.

7.- Gobernatzen ikasten dugunean grabitatea, nire imaginazioa hegan hasten da eta zientzia fikziorako bidean jartzen da. Abentura espaziala, ez dena izango bide erraza, eta lan intelektual asko eskatuko duena, eta lan praktikoa ere, jakina. Ez dakit ahalko dugun, gustatuko litzaidakeela aitortu arren. Nire Jauna Jesus da, eta laneko kultura bat oso indartsua eta tinkoa, belaunaldiz belaunaldi transmititua, osasuna galdu gabe horretan, jakina, ezinbestez beharko da. Ume jaioberriak ez daki ezer, tabula rasa da. Diot nik. Lana ez zaigu faltako, denoi, fundamentua badugu behintzat lanaren kultura bat antolatzen. Nonbait lehenik zigorra zena orain da behar ukaezina abentura espazialean jarduteko suerte minimo batekin.

Roman Garmendia